

Pokračovanie bestsellera
Tetovač z Auschwitzu

30
ROKOV

S LÁSKOU KU KNIHÁM

IKAR

IKAR

CILKINA CESTA

Podľa skutočného príbehu

Heather Morrisová

Heather Morrisová
CILKINA CESTA

Preložila Tamara Chovanová

Heather Morris
CILKA'S JOURNEY

Copyright © 2019 by Heather Morris
Originally published in the English language
as Cilka's Journey by Zaffre,
an imprint of Bonnier Books UK.
The moral rights of the author and illustrator
have been asserted.
Afterword © Owen Matthews, 2019
Map design by Sophie McDonnell
Translation © 2020 by Tamara Chovanová
Design by Michael Storrings
Slovak edition © 2020 by IKAR, a.s.

ISBN 978-80-551-7338-2

Najdrahším vnúčatám

Henrymu, Nathanovi, Jackovi, Rachel a Ashtonovi.

Nikdy nezabúdajte na odvahu, lásku a nádej.

Dávajú nám ju tí, čo prežili, aj tí, čo neprežili.

Tento román je fikcia. Vychádza z toho, čo som sa dozvedela z prvej ruky od Laleho Sokolova, tetovača z Auschwitzu, o Cecílii „Cilke“ Kleinovej, s ktorou sa spoznal v Auschwitz-Birkenau, ako aj zo svedectiev iných ľudí, ktorí ju poznali, a z môjho bádania. Hoci sa v nej spleťajú fakty a reportáže so skúsenosťami žien, ktoré prežili holokaust, ako aj žien, ktoré po druhej svetovej vojne poslali do sovietskych gulagov, je to román a nezachytáva konkrétne fakty z Cilkinho života. Okrem toho tu vystupuje veľa postáv – niektoré sú inšpirované reálne existujúcimi osobami, inokedy presahujú osud jednotlivca, iné sú úplne vymyslené. Existuje veľa faktických opisov, ktoré dokumentujú hroznú epochu v našich dejinách, a ak čitateľov zaujímajú, môže si o nich prečítať.

Ak sa chcete dozvedieť viac informácií o Cecílii Kleinovej, o jej rodine a o gulagoch, pozrite sa, prosím, na koniec románu. Verím, že po vydaní tejto knihy vyjdú na svetlo ďalšie detaily o Cilke a tých, ktorí ju poznali.

Heather Morrisová, október 2019

KAPITOLA 1

koncentračný tábor Auschwitz-Birkenau
27. januára 1945

Cilka hľadí na vojaka pred sebou, príslušníka armády, ktorá vstúpila do tábora. Hovorí jej čosi po rusky, potom po nemecky. Vojak sa vypína nad osemnásťročným dievčaťom. „*Du bist frei.*“ Si slobodná. Nevie, či naozaj počula tie slová. Rusi, ktorých doteraz videla v tábore, boli vycivení, vyhladovaní vojnoví zajatci.

Naozaj jestvuje čosi ako sloboda? Táto nočná mora sa skončila?

Keď neodpovedá, skloní sa k nej, položí jej ruky na plecia. Strhne sa.

Rýchlo odtiahne ruky. „Prepáč, nechcel som ťa naľakať.“ Pokračuje lámanou nemčinou. Pokrúti hlavou, akoby usúdil, že mu nerozumie. Kývne rukou a pomaly znova vysloví tie slová. „Si slobodná. Naša sovietska armáda vám prišla na pomoc.“

„Rozumiem,“ zašepká Cilka a tesnejšie si pritiahne kabát k drobnej postave.

„Rozumieš po rusky?“

Cilka prikývne. V časoch, keď vyrastala, hovorila aj po rusínsky. „Volám sa Cecília Kleinová, ale priatelia mi hovoria Cilka.“

„Krásne meno,“ odvetí vojak. Zdá sa jej zvláštne dívať sa na muža, ktorý nepatrí medzi jej väzňateľov a vyzerá zdravo. Jasnú oči, plné líca, spod čiapky mu vykúkajú svetlé vlasy. „Odkiaľ si, Cilka Kleinová?“

Spomienky na minulý život dávno vybledli, stratili sa kontúry. V istej chvíli sa jej zdalo bolestné spomínať si na niekdajší život so svojou rodinou v Bardejove.

„Pochádzam zo Slovenska,“ povie zlomeným hlasom.

koncentračný tábor Auschwitz-Birkenau
február 1945

Cilka sedela v bloku čo najbližšie k jedinej peci, zdroju tepla. Vie, že upútala pozornosť. Iné telesne zdatné ženy vrátane jej priateľiek donútili esesáci odpochodovať z tábora už pred pár týždňami. Zvyšní väzni sú chorí, vycivení na kosť, alebo deti. A ešte je tam Cilka. Všetkých mali zastreliť, ale nacisti odchádzali tak narýchlo, že ich ponechali svojmu osudu.

K vojakom sa pripojili iní dôstojníci – agenti kontrarozvedky, ako sa dopytala Cilka, hoci celkom dobre nevie, čo to znamená –, aby vyriešili situáciu, na akú radoví vojaci nie sú vycvičení. Sovietska kontrarozvedka má za úlohu udržať právo a poriadok, najmä ak ide o hrozbu pre Sovietsky zväz. Vojaci jej vysvetlili, že majú zistiť, prečo ich držali v zajatí, a hlavne, či spolupracovali s Nemcami, či boli kolaboranti. Odchádzajúcu nemeckú armádu považujú za nepriateľa Zväzu sovietskych socialistických republík a každého, kto je s ňou nejakým spôsobom spojený, automaticky pokladajú za nepriateľa Sovietskeho zväzu.

Do bloku vstúpi vojak. „Poď so mnou,“ ukáže na Cilku. Chytí jej pravú ruku a mykne, aby sa postavila na nohy.

Prešlo niekoľko týždňov a bežne vídali iných ľudí, ako ich vedú na výsluch. Cilka jednoducho „prišla na rad“. Má osemnásť rokov a verí, musí veriť, že sami uvidia, ako to bolo – nemala na výber, musela robiť to, čo robila, aby prežila. Druhá možnosť bola smrť. Môže iba dúfať, že čoskoro sa bude môcť vrátiť domov na Slovensko a pôjde ďalej, dopredu.

Keď ju privedú do budovy, ktorú sovietska armáda využíva ako svoje hlavné sídlo, skúsi sa usmiať na štyroch mužov, ktorí sedia na druhej strane miestnosti. Sú tu nato, aby potrestali jej hrozných väzňateľov, nie, aby potrestali ju. Už je dobre, už nebudú zomierať ľudia. Úsmev jej neopätujú. Všimne si, že uniformy majú trochu iné než vojaci vonku. Na pleciach modré výložky, na čiapkach ležiacich na stole pred nimi sú takisto modré stuhy s červeným pásikom.

Jeden z nich sa na ňu napokon usmeje, ticho sa jej prihovori.

„Môžeš nám povedať, ako sa voláš?“

„Cecília Kleinová.“

„Odkiaľ si, Cecília? Z ktorej krajiny a mesta?“

„Som z Bardejova, zo Slovenska.“

„Kedy si sa narodila?“

„Sedemnásteho marca tisícdeväťstodvadsaťšesť.“

„Ako dlho si tu bola?“

„Prišla som dvadsiateho tretieho apríla tisícdeväťstoštyridsaťdva, mala som šesťnásť rokov.“

Agent sa odmlčí, skúma ju.

„To je dávno.“

„Tu to bola večnosť.“

„Čo si tu robila od apríla tisícdeväťstoštyridsaťdva?“

„Usilovala som sa prežiť.“

„Áno, ale ako?“ Nakloní hlavu. „Zdá sa, že si nehladovala.“

Cilka neodpovie, prstami sa dotkne vlasov, ktoré si pred pár týždňami ošmykala, keď jej priateľky odišli z tábora.

„Pracovala si?“

„Pracovala som, aby som prežila.“

Štyria muži si vymenia pohľady. Jeden vezme papier a tvári sa, že číta, potom sa ozve.

„Máme tu na teba hlásenie, Cecília Kleinová. Hovorí sa tu, že si sa udržala pri živote tým, že si sa oddávala prostitúci s nepriateľom.“

Cilka nepovie nič, sťažka preglgne, pozerá z jedného na druhého, pokúša sa pochopiť, čo hovoria a čo sa od nej očakáva, či ako má odpovedať.

Ozve sa iný. „Jednoduchá otázka. Šukala si s nacistami?“

„Boli to moji nepriatelia. Bola som tu zajatkyňou.“

„Ale šukala si s nacistami? Hovorili nám, že áno.“

„Musela som, ako mnohí iní, robiť, čo mi kázali moji väznotelia.“

Prvý agent vstane. „Cecília Kleinová, pošleme ťa do Krakova a tam sa rozhodne o tvojom osude.“ Odmietla sa na ňu pozrieť.

„Nie,“ Cilka vstane. To nemôže byť pravda. „To mi nemôžete urobiť! Bola som tu väzenkyňa.“

Jeden z mužov, ktorý ešte neprehovoril, sa ticho spýta: „Rozprávaš po nemecky?“

„Áno, trochu. Bola som tu tri roky.“

„A počuli sme, že ovládaš aj iné jazyky, hoci si Slovenka.“

Cilka nenamieta, zamračí sa, nerozumie, čo majú na mysli. Jazyky sa naučila v škole, niektoré pochytila tu.

Muži si vymenia pohľady.

„Ovládaš teda cudzie jazyky a to nás vedie k domnienke, že si špiónka a podávaš informácie tomu, kto ti je ochotný za ne zaplatiť. V Krakove to prešetria.“

„Môžeš očakávať roky nútených prác,“ povie prvý dôstojník.

Cilke chvíľu trvá, kým zareaguje, potom ju chytí za rameno muž, ktorý ju priviedol do tejto miestnosti, ťahá ju preč, ona vykrikuje, že je nevinná.

„Nútili ma, znásilňovali! Nie! Prosím vás, nie!“

Ale vojaci nereagujú, akoby to ani nepočuli. Prejdú na ďalšieho zajatca.

Väznica Montelupich, Krakov
júl 1945

Cilka čupí v kúte vlhkej, páchnucej cely. V duchu ráta dni, týždne, mesiace.

So ženami okolo seba sa nerozpráva. Ak stráže niekoho prichytia pri rozhovore, odvedú ho preč a vráti sa s modrinami a roztrhanými šatami. Buď ticho, neupozorňuj na seba, hovorí si, kým nezistíš, čo sa deje, čo máš hovoriť, čo robiť. Odtrhla si zo šiat kus látky a priložila si ho na nos a na ústa, aby tak necítila zápach ľudských výkalov, vlhkosti, rozkladu.

Jedného dňa ju vyvedú z cely. Od hladu a námahy udržať sa takmer omdlieva, postavy strážcov, steny, dlažba, všetko sa jej zdá nehmotné, ako v sne. Stojí v rade na chodbe s inými uväznenými ženami, pomaly postupujú k dverám. Na chvíľu sa môže oprieť o teplú, suchú stenu. Chodby strážam vykurujú, cely nie. A hoci vonku teraz musí byť príjemne, vo väznici sa drží nočný chlad a pretrvá celý deň.

Príde na rad Cilka. Vstúpi do miestnosti – pri stole sedí dôstojník, na tvár mu dopadá zelenkasté svetlo jedinej lampy. Dôstojníci pri dverách jej kývnu, aby šla ďalej.

Sediaci dôstojník pozrie na papier.

„Cecília Kleinová?“

Poobzerá sa. V miestnosti je sama s tromi statnými chlapmi. „Áno?“

Znova pozrie dolu a číta z papiera. „Si obžalovaná zo spolupráce s nepriateľom ako prostitútka a okrem toho aj špiónka. Si odsúdená na pätnásť rokov nútených prác.“ Podpíše sa na papier. „Podpíš sa tu, že si rozumela.“

Cilka rozumela. Hovoril po nemecky, nie po rusky. Je to len trik? uvažuje. Cíti na sebe pohľady mužov pri dverách. Musí niečo urobiť, nemá na výber, len urobiť to, čo od nej chcú.

Dôstojník jej posunie papier, ukáže na vybodkovaný riadok. Nad tým je čosi napísané azbukou. Znova má príležitosť vybrať si z dvoch možností: buď sa vydá po úzkej ceste pred sebou, alebo zomrie.

Dôstojník jej podá pero, pozrie k dverám, znudene čaká na ďalšiu osobu v rade – len si koná svoju prácu.

Cilke sa trasie ruka, podpíše papier.

Až keď ju vyvedú z väzenia a musí nasadnúť do nákladniaka, vidí, že zima sa skončila, jar ani nebola a teraz je leto. Teplé slnečné lúče sú balzomom na jej vyzimené, ešte vždy živé telo, no od žiary ju rozbolia oči. Ani si nestihne privyknúť na jasné svetlo a nákladniak zastane. A pred ňou je znova dobytčí vagón, natretý načerveno.

KAPITOLA 2

vlak smerujúci do gulagu Vorkuta na Sibíri
160 km severne od polárneho kruhu
júl 1945

Na dlážke v zatvorenom vagóne je slama, každá väzenkyňa sa usiluje uchmatnúť si kúsok miesta, aby sa mohla posadiť. Staršie ženy plačú, deti fňukajú. Stony trpiacich žien – Cilka dúfala, že už ich nikdy nebude počuť. Vlak stojí na stanici celé hodiny, v horúčave sa vagón zmení na pec. Vedro vody, pre všetky jediné vedro, je veľmi rýchlo prázdne. Deti plačú čoraz zúfalejšie, ženy sa iba kníšu ako v tranze. Cilka sa opiera o stenu, teší sa zo slabého závanu vzduchu, ktorý preniká cez škáry. Zboku sa o ňu opiera žena, o jej kolená sa opiera iný chrbát. Nechá to tak. Miesta tu niet, zbytočne by oň bojovala.

Cilka cíti, že nadišla noc, vlak sa konečne s trhnutím dal do pohybu, lokomotíva sa usiluje ťahať z Krakova nevedno koľko vagónov, ďaleko od nádeje na návrat domov.

Kým sedela v tom hroznom lágri a čakala, dopriala si trochu nádeje, ale nemala to robiť. Je odsúdená, musí si odpykať trest. Možno si ho zaslúži. Ale ako vlak zrýchľuje, zaumieni si, že už nikdy neskončí na takom mieste, akým bol blok 25.

Musí sa dať žiť aj inak, nesmie byť stále iba svedkom smrti.

Niektoré jej priateľky donútili odpochodovať z tábora – dozvie sa niekedy, či vyviazli živé? Museli sa niekam dostať. Neznesie pomyslenie, že sa im to nepodarilo.

Rytmus kolies uspáva deti a dojčatá, no ticho zrazu preruší nárek mladej matky s vyciveným dieťaťom v náručí. Dieťa zomrelo.

Cilka premýšľa, čo asi urobili tie ostatné ženy. Prečo tu skončili? Aj ony sú Židovky? Väčšina žien vo väzení neboli Židovky, zistila to z útržkov rozhovorov. Kam ich asi vezú? Kam... Nejakým zázrakom zadrieme.

Vlak prudko zabrzdí – cestujúce hodí dopredu. Buchnú sa hlavami, vykrúčia si údy, ženy kričia od bolesti. Cilka sa zachytí ženy, ktorá sa celú noc o ňu opierala.

„Sme tu,“ povie ktosi. Kde – tu...?

Cilka počuje otváranie dverí na vagónoch pred nimi, ale nikto nevyjde von. Dvere na ich vagóne sa prudko otvoria. Od žiarivého svetla ju znova rozbolia oči.

Vonku stoja dvaja chlapi. Ženy načahujú ruky, chlap im podá vedro s vodou. Druhý vojak hodí dnu niekoľko bochníkov chleba, zaplesne dvere. Znova sa ocitli v pološere. Ženy sa pobijú o pár omrviniek chleba. Cilka to dobre pozná, veľmi dobre. Kričia, vrešia, až sa konečne postaví staršia žena, aj v pološere pôsobí mocne. Ženy stíchnu.

„Podelíme sa,“ vyhlási autoritatívne. „Kolko bochníkov nám dali?“ Zdvihne sa päť rúk. Tolko bochníkov si môžu rozdeliť.

„Najprv dajte deťom, zvyšok si rozdelíme. Platí?“ Ženy s chlebom začnú lámať kúsky, podávajú ich matkám. Cilka sa neujde. Morí ju hlad. Nevie, či nie je zbytočné dávať deťom chlieb, ak je tam, kam idú, rovnako ako odkiaľ prichádzajú. Škoda chleba. Hrozné pomyslenie.

Vlak stojí niekoľko hodín. Ženy aj deti stíchnu.

Ticho preruší krik ktoréhosi dievčaťa. Ženy okolo Cilky sa usilujú dievča utíšiť. Čo sa stalo? Aha, dievča vzlyká, ukazuje zakrvavenú ruku. Cilka ju vidí v lúčoch svetla prenikajúcich cez škáry.

„Zomieram.“

Žena vedľa nej zbadá flaky od krvi na šatách. „Má menštruáciu,“ oznámi. „Nič jej neni, nezomiera.“ Dievča ďalej vzlyká.

Dievča pri Cilkiných nohách, o čosi mladšie než ona, v podobných letných šatách, sa postaví a zakričí: „Ako sa voláš?“

„Ana,“ zafňuká dievča.

„Ana, ja som Josie. Postaráme sa o teba,“ poobzerá sa po vagóne. „Však?“

Ženy súhlasne mrmlú, prikyvujú. Jedna zo žien jej chytí tvár, obráti si ju k sebe.

„Ty si ešte nemala mesačiky?“

Dievča pokrúti hlavou. Staršia žena si ju privinie na hrud, kolíše ju, čičíka. Cilky sa zmocní silná túžba.

„Nezomieraš. Stala si sa ženou.“

Niektoré ženy si už trhajú kusy zo spodkov šiat, podávajú ich žene, ktorá sa stará o dievča.

Vlak sa mykne dopredu, Josie spadne na dlážku. Zachichoce sa. Ani Cilka sa neubrání chichotu. Pozrú jedna na druhú – Josie vyzerá tak trochu ako Cilkina priateľka Gita. Tmavé obočie, dlhé mihalnice, pekné drobné ústa.

O niekoľko dlhých hodín stoja znova. Zase im hodia do vagóna chlieb, otrčia vedro s vodou. Tentoraz ich skontrolujú a mladá matka musí dať svoje mŕtve dieťa vojakom. Držia ju, aby nevyskočila za ním. Keď sa za-

buchnú dvere, stíchnu a pomôžu jej sadnúť si do kúta, tam smúti.

Cilka vidí, ako to Josie pozoruje s rukou na ústach. „Ty si Josie, však?“ spýta sa Cilka dievčaťa, ktoré sa o ňu opiera, odkedy nastúpili do vlaku. Spýta sa jej to po poľsky, lebo ju počula tak hovoriť.

„Áno.“ Josie sa pomaly otočí, sedia koleno pri kolene.

„Ja som Cilka.“

Ich rozhovor povzbudí aj ostatné ženy. Cilka počuje, ako sa pýtajú na mená, a onedlho sa vo vagóne ozýva tichá vrava. Dozvedia sa, ktorá akou rečou hovorí, ženy rovnakej národnosti si prisadnú k sebe. Rozprávajú o sebe. Jednu ženu, Polku, obvinili, že pomáhala Nemcom – dovolila im kupovať chlieb vo svojej pekárni. Inú zatkli za preklad nemeckých propagačných materiálov. Ďalšiu prichytili s Nemcami a obvinili ju, že im robila špiónku. Napočudovanie počuť aj výbuchy smiechu – ženy rozprávajú, ako sa dostali do tejto situácie. Niektoré potvrdia, že vlak smeruje do pracovného tábora, ale nevedia kam.

Josie prezradí Cilke, že pochádza z Krakova a má šestnásť rokov. Cilka už otvára ústa, že jej povie, koľko má rokov a kde sa narodila, ale ani nestihne niečo vysloviť, a už žena neďaleko zvolá: „Ja viem, za čo tu je.“

„Daj jej pokoj,“ zahriakne ju silná staršia žena, tá, ktorá rozhodla, ako si podelia chlieb.

„Videla som ju v kožuchu uprostred zimy, kým my sme sa triasli od zimy.“

Cilka mlčí. Na krku cíti horúčosť. Zdvihne hlavu, pozerá na ženu, ktorá ju obviňuje. Ktorý pohľad je ostrejší? Nejasne ju spoznáva. Nebola to jedna z väzenkýň v Birkenau? Nemala pohodlné miestečko v teplej administratívnej budove?

„A čo ty, ty, čo ju obviňuješ?“ nadhodí staršia žena. „Prečo si tu v tomto prepychovom vozni, ktorý nás vezie na letnú dovolenku?“

„Neurobila som nič, celkom nič,“ odvetí žena chabo.

„Ani jedna sme neurobili nič,“ Josie bráni svoju novú priateľku.

Cilka zatne zuby, odvráti sa od ženy.

Na tvári cíti nežný pohľad – očami ju chce upokojiť.

Cilka sa na ňu slabo usmeje, potom obráti hlavu k stene, zatvorí oči a usiluje sa zatlačiť náhlu spomienku na Schwarzhubera – veliteľa Birkenau –, ktorý sa nad ňou týčil v tej malej miestnosti, odopínal si opasok a spoza steny prenikal plač iných žien.

*

Na najbližšej zastávke na železnici Cilka dostane svoj prídel chleba. Polovicu zje, zvyšok si odloží do horného dielu šiat. Poobzerá sa, či ju niekto nevidí, či sa jej ho nepokúsi vziať. Znova obráti tvár k stene a zatvorí oči.

Akosi sa jej podarilo zaspáť.

Keď sa preberie, prekvapí ju, že vedľa nej sedí Josie. Dievča sa jej dotkne nakrátko ostrihaných vlasov. Cilka potláča nutkanie odstrčiť jej ruku.

„Páčia sa mi tvoje vlasy,“ povie smutným, unaveným hlasom.

Cilka sa uvoľní, dotkne sa krátkych vlasov mladšieho dievčaťa.

„Aj mne sa páčia tvoje vlasy.“

Cilku vo väzení ostrihali a odvšivavili. Pre ňu to bol známy postup, na tom *inom mieste* často videla, ako strihali iné väzenkyne, ale pre Josie je to zrejme čosi nové.

Zúfalo túži zmeniť tému a spýta sa: „Si tu s niekým?“

„So starou mamou.“

Cilka sleduje, ako Josie uprie pohľad na staršiu ženu, ktorá sa predtým ozvala, ešte vždy objíma okolo pliec Anu. Pozoruje ich dve. Kývnu si hlavou.

„Možno chceš byť bližšie pri nej,“ nadhodí Cilka.

Tam, kam idú, staršie ženy dlho nevydržia.

„Mala by som ísť za ňou. Možno sa bojí.“

„Máš pravdu. Aj ja sa bojím,“ prizná Cilka.

„Naozaj? Nevyzeráš vystrašená.“

„Veru som. Ak sa budeš chcieť znova porozprávať, budem tu.“

Josie opatrne obchádza okolo žien medzi Cilkou a starou matkou. Cilka znova pozerá cez škáry na vagóne. Na perách sa jej mihne slabý úsmev – vidí, ako sa ženy posúvajú, aby jej nová priateľka mohla prejsť.

*

„Už prešlo deväť dní. Rátala som ich. Ako dlho ešte?“ zamrmle Josie, neadresuje to nikomu konkrétnemu.

Teraz je už vo vozni viac miesta. Cilka rátala, koľko žien zomrelo, boli choré alebo dobité pri predchádzajúcich výsluchoch. Keď vlak zastal a dostali chlieb a vodu, ich telá vyniesli von. Jedenásť dospelých žien, štyri deti. Niekedy im so suchým chlebom hodia aj ovocie. Cilka videla, ako matky najprv chlieb navlhčia v ústach, až potom ho dajú deťom.

Josie teraz leží schúlená pri Cilke, spí trhaným spánkom. Cilka vie, čo jej víri hlavou. Pred pár dňami jej zomrela stará mama. Vyzerala silná, odvážna, no potom začala kašľať, priťažilo sa jej a napokon odmietala svoj prídel jedla. A potom kašeľ stíchol.

Cilka sa dívala, ako Josie mlčky stojí vo dverách vagona, keď telo jej starej mamy podali čakajúcim strážam. Cilka cítila takú silnú fyzickú bolesť, až sa prehla v páse, vyrazilo jej dych. Ale nevydala nijaký zvuk, nevyronila slzu.

Auschwitz

1942

Je horúci letný deň a stovky dievčat pochodujú z Auschwitzu do Birkenau. Štyri kilometre. Pre tie, ktoré majú malé topánky alebo vôbec nemajú topánky, je to pomalý, bolestný pochod. Keď prechádzajú cez veľký tehlový klenutý priechod, uvidia niekoľko rozostavaných budov. Muži, ktorí tam pracujú, zdesene hľadajú na nové príchodzie. Cilka a jej sestra Magda boli v Auschwitzu asi tri mesiace, pracovali s inými dievčatami zo Slovenska.

Vedú ich od hlavnej cesty cez tábor do ohradeného priestranstva, kde je niekoľko budov dokončených, iné ešte len stavajú. Zastavia ich a nechajú stáť v radoch, slnko im celé hodiny praží na hlavy.

Zozadu počuť rozruch. Cilka pozrie ku vchodu do ženského tábora a vidí dôstojníka so sprievodom mužov, prechádzajú popri rade dievčat. Dievčatá stoja so sklonenými hlavami. Cilka tak nestojí. Chce vidieť, kto si vyžaduje takú ochranu pred skupinou neozbrojených, bezbranných dievčat.

„Obersturmführer Schwarzhuber,“ povie stráž a zasalutuje dôstojníkovi. „Dnes dozriete na výber?“

„Áno.“